

علل تکرار درس، مشروطی و تأخیر در فراغت از تحصیل در دانش‌آموختگان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان (۸۲-۱۳۶۵)

اسماعیل فخاریان^۱، زهرا تقریبی^{۲*}، فخرالسادات میرحسینی^۳، سیداصغر رسولی نژاد^۴، حسین اکبری^۵، حسین عاملی^۶

۱. متخصص جراحی اعصاب، دانشیار گروه جراحی اعصاب، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، ایران
۲. کارشناس ارشد پرستاری، مربی گروه پرستاری مدیریت بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، ایران
۳. کارشناس ارشد هوشبری، مربی گروه هوشبری دانشگاه علوم پزشکی کاشان، ایران
۴. دکترای مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، دانشیار بازنشسته گروه پرستاری مدیریت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی کاشان، ایران
۵. دانشجوی دکترای آمار، مربی گروه بهداشت عمومی و آمار، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، ایران
۶. کارشناس ارشد مدیریت دولتی، اداره تحصیلات تکمیلی دانشگاه، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، ایران

• دریافت مقاله: ۸۸/۶۷۷ • پذیرش مقاله: ۸۹/۴/۱۳

زمینه و هدف: عدم کسب حداقل نمره قبولی در دروس و ترم‌های تحصیلی، و افزایش طول مدت تحصیل از دغدغه‌های مهم در نظام‌های آموزشی است. با توجه به لزوم آسیب شناسی دقیق افت تحصیلی، مطالعه‌ای با هدف تعیین وضعیت و عوامل خطر بروز تکرار درس، مشروطی و تأخیر در فراغت از تحصیل در کلیه دانش‌آموختگان رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان انجام گرفت. **روش کار:** در این مطالعه مقطعی، کلیه دانش‌آموختگان رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان (۵۸۶ نفر) بین سال ۸۲-۶۵ بصورت سرشماری انتخاب و اطلاعات دموگرافیک، وضعیت تکرار درس، مشروطی، طول مدت تحصیل، وقوع تکرار درس، و تأخیر در فارغ‌التحصیلی ایشان ثبت شد. برای تجزیه و تحلیل عوامل خطر احتمالی از مجذور کای، تست دقیق فیشر و رگرسیون لجستیک استفاده شد. **یافته‌ها:** حدود ۵/۱٪ (۳۰ نفر) از دانشجویان سابقه مشروط شدن داشتند. بیشترین فراوانی مشروطی مربوط به اولین و دومین ترم تحصیلی بود. مشکل تکرار درس و تأخیر در فارغ‌التحصیلی به ترتیب در ۱۶/۷۲٪ (۹۸ نفر) و ۳۲/۳٪ (۱۸۹ نفر) وجود داشت. بیشترین فراوانی تکرار درس مربوط به دروس زبان تخصصی و بیوشیمی بود. میهمانی در سایر دانشگاه‌ها، سهمیه‌های خاص، بومی نبودن، تأهل و پایین بودن معدل دیپلم از مهم‌ترین عوامل خطر افت تحصیلی، معرفی شدند. **نتیجه‌گیری:** با توجه به نقش ویژگی‌های فردی، پیشینه تحصیلی و معیارهای پذیرش در بروز افت تحصیلی، تغییر در شیوه‌های گزینش دانشجو و شناسایی و حمایت دانشجویان در معرض خطر ضروری است. **کلید واژه‌ها:** افت تحصیلی، دانشجوی پزشکی، کاشان

* نویسنده مسؤول: گروه پرستاری مدیریت بهداشت، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، ایران

مقدمه

افت تحصیلی به عنوان یکی از معضلات نظام‌های آموزشی در کلیه کشورها در مقطع دانشگاه به‌طور محسوس مشاهده شده و تبعات روحی، روانی، خانوادگی و اجتماعی متعددی را برای دانشجویان به‌همراه دارد (۳-۱). اهمیت این تبعات به قدری است که مهمترین علت خودکشی در دانشجویان یکی از دانشگاه‌های آمریکا شکست تحصیلی گزارش گردیده است (۴). صرف‌نظر از مشکلات روحی - روانی و محرومیت از تحصیل، این مشکل آموزشی در رشته‌های پزشکی سبب پایین آمدن سطح کارایی فارغ‌التحصیلان حرف پزشکی در سال‌های آینده شده که این خود خسارت‌های جانی، مالی و نارضایتی‌های اجتماعی زیادی را در پی خواهد داشت (۸-۲،۵).

در مورد افت تحصیلی تعابیر و تعاریف متفاوتی ارائه شده که وجه مشترک همه آنها ناتوانی و شکست در انجام و اتمام موفقیت آمیز دوره تحصیلات رسمی است که شامل جنبه‌های مختلف شکست تحصیلی می‌باشد (۱). عدم موفقیت در تحصیل با معیارهایی نظیر: مشروطی، تکرار درس، طولانی شدن مدت تحصیل قابل بررسی است. برخی از مطالعات انجام شده در داخل و خارج از کشور نشان دهنده شیوع زیاد افت تحصیلی است، اما آمارهای گزارش شده در خصوص رشته‌های گروه پزشکی بسیار متفاوت می‌باشد (۱۵-۳،۶)، که دلایلی همچون تفاوت در معیار مورد بررسی و رشته تحصیلی می‌تواند توجیه کننده علت باشد. برخی از محققین با تأکید بر شیوع دوازده درصدی افت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور، به منظور پیشگیری از عوارض نامطلوب و در بسیاری از موارد غیرقابل جبران آن؛ ضرورت وجود سیستم آموزشی هوشیاری که قادر به غربالگری و شناسایی دانشجویان در معرض خطر باشد را خاطر نشان ساخته اند (۱۶، ۸-۲، ۶).

زیرا با شناسایی به موقع دانشجویان در معرض خطر و همکاری درون بخشی واحدهای آموزشی، دانشجویی و فرهنگی در دانشگاه‌ها و اهتمام اساتید راهنما، می‌توان موجبات

ارتقاء وضع تحصیلی آنها را فراهم نمود. بدیهی است که لازمه شناسایی دانشجویان در معرض خطر و پیشگیری از افت تحصیلی و تبعات آن، تبیین و شناسایی عوامل خطرناک می-باشد.

افت تحصیلی متأثر از عوامل متعدد است. در ارتباط با تأثیر فاکتورهای دموگرافیک، پیشینه تحصیلی، معیارهای پذیرش، پژوهش‌هایی صورت گرفته است که نتایج آنها بیانگر تناقضات بسیاری است (۲۹-۱۷، ۱۳، ۱۲، ۸-۲، ۵، ۱). به نظر می‌رسد این تناقضات صرفنظر از تفاوت در تعداد نمونه، نوع نمونه‌گیری و معیارهای بررسی، بیشتر ناشی از مقطع، رشته تحصیلی و مکان پژوهش باشد (۷). با توجه به تأثیر عامل مکان، مقطع و رشته تحصیلی، پیامدهای کسر نمره، کاستی‌های پژوهش‌های انجام شده در ارتباط با بررسی نقش عوامل مؤثر احتمالی، تناقضات موجود در ارتباط با عوامل خطرناک، لزوم آسیب شناسی دقیق افت تحصیلی و عدم انجام تحقیقی در این زمینه در دانشکده پزشکی کاشان؛ مطالعه‌ای با هدف تعیین وضعیت و شناسایی عوامل خطر بروز تکرار درس، مشروطی و تأخیر در فراغت از تحصیل در کلیه دانش‌آموختگان رشته پزشکی عمومی این دانشکده از سال ۱۳۶۵ تا انتهای ۸۲ انجام گرفت. امید است که نتایج این تحقیق در برنامه‌های گزینش دانشجو و در برنامه-ریزی‌های آموزشی در دانشکده‌های مربوطه مورد استفاده قرار گیرد.

روش کار

مطالعه حاضر مطالعه ای توصیفی - مقطعی است که در آن تمام دانش‌آموختگان رشته پزشکی عمومی دانشگاه علوم پزشکی کاشان که از سال ۶۵ تا انتهای ۸۲ که در این دانشگاه تحصیل کرده‌اند، انتخاب شدند. دانشجویانی که از سایر دانشگاه‌ها انتقالی گرفته بودند، نیز جزء نمونه‌های مطالعه منظور گردیدند. در مجموع ۵۸۶ نفر دانش‌آموخته به صورت سرشماری انتخاب و اطلاعات بر اساس مستندات موجود در آموزش کل دانشگاه و آموزش دانشکده بوسیله پرسش‌نامه‌ای

۹۵٪ اطمینان برای هر متغیر بدست آید. آنالیز با استفاده از نرم افزار SPSS.V.16 انجام شد.

یافته‌ها

۱۸۹ نفر (۳۲/۳٪) مؤنث، ۳۲ نفر (۵/۵٪) متأهل، ۷۵ نفر (۱۲/۸٪) بومی بودند. ۵۳۴ نفر (۹۱/۱٪) دارنده مدرک دیپلم تجربی بوده، ۴۴۲ نفر (۷۵/۴٪) از سهمیه مناطق استفاده نموده بودند و ۱۲۴ نفر (۲۱/۲٪) سابقه میهمانی در سایر دانشگاه‌ها را داشتند. میانگین سن دانشجویان در بدو ورود به دانشگاه (۲۰/۸±۲/۸۳) سال، معدل کتبی دیپلم، (۱۵/۶±۲/۲۵) و فاصله زمانی بین دیپلم تا ورود به دانشگاه (۱/۵۷±۲/۳۵) سال بود. معدل کل ایشان (۱۰/۱±۱/۷۴) بود. سابقه مشروطی در ۵/۱٪ (۳۰ نفر) وجود داشت. بیشترین فراوانی به ترتیب مربوط به ترم یک، دو و پس از آن ترم هفت تحصیلی می‌باشد. رگرسیون لجستیک چندمتغیره، با حذف اثر مخدوش‌کنندگی سایر متغیرها، فقط تأثیر سهمیه (P<۰/۰۵) و سابقه میهمانی در سایر دانشگاهها (P<۰/۰۵) را با مشروط شدن معنی‌دار گزارش نمود. وضعیت عوامل مؤثر در وقوع مشروطی در جدول ۱، ارائه شده است. یافته‌ها گویای این مطلب است که سابقه میهمانی در سایر دانشگاه‌ها و استفاده از سهمیه‌های خاص خطر بروز مشروطی را به ترتیب به میزان ۳/۷۸ و ۳/۶ برابر افزایش می‌دهند.

شامل سن، جنس، وضعیت تأهل، محل سکونت، نوع دیپلم، نوع سهمیه قبولی در کنکور ورودی، فاصله دیپلم تا ورود به دانشگاه، معدل دیپلم، رتبه در کنکور ورودی، انتقال از سایر دانشگاه‌ها؛ معدل پیش دانشگاهی (ویژه دانشجویان نظام جدید)، شاخص‌های تکرار درس (تعداد و نام درس)، مشروطی (سابقه مشروطی، شماره و تعداد ترم‌های مشروطی) و طول مدت تحصیل، توسط کارشناسان آموزش جمع آوری گردید. جهت محرمانه نگهداشتن اطلاعات برای هر پرسش‌نامه با توجه به سال ورود هر فرد یک کد اختصاص داده شد. لازم به ذکر است قبل از اجرا، اعتبار صوری پرسش‌نامه به تأیید همکاران هیأت علمی رسید. اگر درسی بیش از یکبار تکرار شده بود فقط یکبار محاسبه گردید و با توجه به میانگین طول مدت تحصیل، طول تحصیل بیش از ۱۵ ترم به عنوان تأخیر در فراغت از تحصیل منظور شد. چون نقصان اطلاعاتی در ارتباط با برخی از عوامل مرتبط احتمالی (رتبه کنکور ورودی، معدل پیش دانشگاهی، سابقه انتقال از سایر دانشگاه‌ها) زیاد بود، این موارد از تحلیل حذف گردیدند. در ابتدا در ارتباط با هر یک از شاخص‌های مورد نظر (تکرار درس، مشروطی و تأخیر در فارغ التحصیلی) کلیه متغیرها بصورت univariate با آزمون کای دو یا دقیق فیشر تحلیل شد، نسبت شانس خام (Crude Odds Ratio) و فاصله اطمینان، ۹۵٪ در نظر گرفته شد، سپس برای حذف اثر مخدوش‌کنندگی سایر متغیرها، کلیه متغیرهای مستقل وارد مدل رگرسیون لجستیک چندمتغیره شدند تا نسبت شانس تطبیق یافته (Adjusted Odds Ratio) و حدود آن با

جدول ۱: نسبت شانس و تطبیق یافته علل مشروطی

Adjusted		وضعیت مشروطی	
95% CI	Odds Ratio	عوامل مرتبط	
-	۱	مجرد	وضعیت تاهل
۰/۳۵-۴/۴۶	۱/۲۵	متاهل	(متاهل نسبت به مجرد)
-	۱	زن	جنس
۰/۷-۶/۳۵	۲/۱۱	مرد	(مرد نسبت به زن)
-	۱	مناطق	سهمیه
†۱/۱۶-۱۱/۱۲	۳/۶	سایر	(غیر مناطق نسبت به مناطق)
-	۱	کاشان و حومه	محل سکونت
۰/۴۷-۹/۹۳	۲/۱۶	سایر	(غیر بومی نسبت به بومی)
-	۱	ندارد	سابقه میهمانی در سایر دانشگاهها
†۱/۷۱-۸/۳۹	۳/۷۸	دارد	(دارد نسبت به ندارد)
-	۱	کمتر از میانگین	سن ورود به دانشگاه
۰/۴۷-۴/۵۹	۱/۴۸	میانگین ≤	(بیشتر نسبت به کمتر)
		میانگین ≤	معدل دیپلم (کمتر نسبت به بیشتر)
۰/۵۵-۵/۲	۱/۷	کمتر از میانگین	
-	۱	یکسال یا کمتر	فاصله دیپلم تا ورود به دانشگاه
۰/۵۴-۴/۳۶	۱/۵۲	بیش از یکسال	(بیشتر نسبت به کمتر)

معنی دار † OR اصلاح شده *

در سایر دانشگاهها ($P < 0/05$) و معدل دیپلم ($P < 0/05$) را در این مورد معنی دار گزارش نمود. وضعیت عوامل مؤثر بر طولانی شدن مدت تحصیل در جدول ۲ ارائه شده است. جدول نشان می‌دهد که خطر تأخیر در فارغ التحصیلی در افرادی که معدل دیپلمشان کمتر از میانگین (۱۵/۶) است، ۲/۲۳ برابر بیشتر از سایرین می‌باشد.

بیشترین فراوانی تکرار درس، به ترتیب در دروس زبان تخصصی، بیوشیمی تئوری ۲، بیوشیمی تئوری ۱ بود. آنالیز چند متغیره فقط تأثیر تاهل ($P < 0/05$)، سهمیه ($P < 0/05$) و محل سکونت ($P < 0/05$) را با وقوع تکرار درس معنی دار گزارش نمود. ۳/۳۲٪ (۱۸۹ نفر) با تأخیر فارغ التحصیل شده بودند. آنالیز چند متغیره فقط تأثیر سهمیه ($P < 0/05$)، سابقه میهمانی

جدول ۲: نسبت شانس خام و تطبیق یافته علل تأخیر در فراغت از تحصیل

Adjusted		Crude		تأخیر در فارغ التحصیلی	
%95%CI OR	Odds Ratio	%95%CI OR	Odds Ratio	عوامل مرتبط	
-	۱	-	۱	مجرد	وضعیت تاهل
۰/۵۰-۲/۶۳	۱/۱۴	†۱/۱۹-۴/۹۹	۲/۴۴	متاهل	(متاهل نسبت به مجرد)
-	۱	-	۱	تجربی	نوع دیپلم
۰/۹۶-۳/۲۸	۱/۷۸	†۱/۱۴-۳/۵۹	۲/۰۲	سایر	(غیر تجربی نسبت به تجربی)
-	۱	-	۱	زن	جنس
۰/۴۱-۱/۰۱	۰/۶۵	۰/۷۹-۱/۶۸	۱/۱۵	مرد	(مرد نسبت به زن)
-	۱	-	۱	مناطق	سهمیه
†۱/۰۳-۲/۹۶	۱/۷۵	†۲/۰۴-۴/۴۵	۳/۰۱	سایر	(غیرمناطق نسبت به مناطق)
-	۱	-	۱	سایر	محل سکونت
۰/۸۸-۲/۶۴	۱/۵۲	۰/۸۷-۲/۳۹	۱/۴۴	کاشان و حومه	(بومی نسبت به غیر بومی)
-	۱	-	۱	ندارد	سابقه میهمانی در سایر
†۱/۰۶-۲/۵۳	۱/۶۴	†۱/۲۵-۲/۸۳	۱/۸۸	دارد	دانشگاهها (دارد نسبت به ندارد)
-	۱	-	۱	کمتر از میانگین	سن ورود به دانشگاه
۰/۶۶-۲/۲۶	۱/۲۲	†۱/۳۶-۲/۹۴	۲/۰۰	میانگین ≤	(بیشتر نسبت به کمتر)
-	۱	-	۱	میانگین ≤	معدل دیپلم
†۱/۳۶-۳/۶۴	۲/۲۳	†۲/۰۱-۴/۱۳	۲/۸۹	کمتر از میانگین	(کمتر نسبت به بیشتر)
-	۱	-	۱	یکسال یا کمتر	فاصله دیپلم تا ورود به
۰/۵۴-۱/۷۱	۰/۹۶	†۱/۰۳-۲/۲۱	۱/۵۱	بیش از یکسال	دانشگاه (بیشتر نسبت به کمتر)

معنی دار †

بحث و نتیجه گیری

نتایج نشان داد سابقه میهمانی در سایر دانشگاهها در وقوع مشروطی و تأخیر در فراغت از تحصیل اثر قابل توجه دارد. سهمیه‌های خاص، خطر وقوع مشروطی، تکرار درس و طولانی شدن مدت تحصیل را افزایش می‌دهند. بومی نبودن و تاهل از عوامل خطر ساز تکرار درس می‌باشند. معدل دیپلم کمتر از ۱۵/۶ نیز با افزایش خطر وقوع تأخیر در فارغ التحصیلی توأم می باشد. در مطالعه فعلی ۵/۱٪ افراد با مشکل مشروطی روبرو بودند. در دانشگاه علوم پزشکی تبریز، این رقم در دانشجویان پزشکی ۷٪ و در دانشگاه علوم پزشکی اردبیل ۷/۴٪ برآورد گردیده است (۳،۷). شاید عمده‌ترین علت اختلاف، تفاوت در مقاطع و فاصله زمانی مورد بررسی، تفاوت

در شیوه ارزشیابی دانشجویان و عملکرد سیستم‌های آموزشی باشد. عدالتخواه طولانی بودن طول مدت تحصیل در مقطع دکترای حرفه‌ای، را دلیل شیوع بیشتر مشروطی در این مقطع می‌داند (۷).

در مطالعه حاضر، بیشترین فراوانی مشروطی در اولین و پس از آن دومین ترم تحصیلی گزارش شد. در دانشکده پرستاری مامایی کاشان و در دانشگاه علوم پزشکی مازندران نیز تعداد موارد مشروطی در ترم‌های ابتدایی دوره تحصیلی، بیشتر گزارش گردیده است که پژوهشگران علت آن را عدم سازش دانشجویان ترم پایین با محیط دانشگاه و نا آشنایی آنان با قوانین و مقررات آموزشی ذکر نموده‌اند (۲۷، ۲۹).

در این پژوهش تأهل از عوامل خطر وقوع تکرار درس گزارش شد؛ یافته‌های برخی از محققین در همین راستا می‌باشد (۱،۲۸). در حالی که در دانشگاه علوم پزشکی همدان تأثیر تأهل بر تکرار درس معنی‌دار گزارش نشده است (۶). هرتا (Huerta) مطرح کرده که وضعیت تأهل از طریق ارتباط با وقایع تنش زای منفی می‌تواند عملکرد تحصیلی دانشجویان را تحت تأثیر قرار دهد (۲۱)، ده بزرگی نیز در توجیه علت، به کمبود امکانات رفاهی و پرداختن دانشجویان متأهل به شغل-های دیگر اشاره کرده است (۱۳).

نتایج تحقیق فعلی نشان دهنده شیوع بیشتر افت تحصیلی در استفاده کنندگان از سهمیه‌های غیر مناطق می‌باشد. برخی مطالعات قبلی مؤید تأثیر سهمیه بر عملکرد تحصیلی هستند (۷۸،۲۹). در ریشه‌یابی علت، مسائل و مشکلات دانشجویانی که از طریق سهمیه به دانشگاه راه یافته‌اند، نباید نادیده انگاشته شود. ضمناً این مورد مساعدت بیش از پیش اساتید راهنما و اهتمام مسئولین دانشگاه‌ها را در جهت اجرای صحیح و کامل آیین‌نامه استاد مشاور طلب می‌کند.

پژوهش فعلی همانند مطالعه زاهدی (۲۶)، تأثیر فاصله زمانی دیپلم تا ورود به دانشگاه را در وقوع افت تحصیلی تأیید نکرد. در حالی که این رابطه در برخی از پژوهش‌های پیشین تأیید شده است (۲۸). شاید گروهی که با تأخیر وارد دانشگاه می‌شوند توانمندی کمتری داشته، وقت بیشتری را برای قبولی صرف می‌کنند و در هر ترم موفق به کسب نمره قبولی در دروس کمتری می‌شوند.

شیوع تکرار درس، مشروطی و تأخیر در فراغت از تحصیل در دانش‌آموختگان رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کاشان مانند بسیاری از دانشگاه‌ها قابل تأمل می‌باشد. لذا تجدید نظر در شیوه‌های گزینش دانشجو، ایجاد تغییر در شیوه‌های آموزشی، افزایش امکانات رفاهی و آموزشی، برنامه ریزی جهت حمایت‌های کارشناسانه از دانشجویان، عملیاتی نمودن آیین‌نامه استاد مشاور، ارتقای سطح توانمندی اساتید راهنما و مشاور، و استفاده از مشاورین مجرب در دانشکده‌های پزشکی

در پژوهش فعلی رگرسیون لجستیک چند متغیره، تأثیر سن را بر وقوع افت تحصیلی تأیید نکرد. این یافته با نتایج برخی مطالعات مطابقت دارد (۱۱،۲۶)؛ در حالی که برخی پژوهش‌ها حاکی از تأثیر منفی سن بر عملکرد تحصیلی می‌باشند (۲۴،۲۵). علت احتمالی این است که دانشجویان مسن‌تر به علت تجربه وقایع تنش‌زای بیشتر، عملکرد تحصیلی ضعیف‌تری دارند (۲۱)؛ در این ارتباط برخی از گزارشات نیز نشان دهنده تأثیر مثبت سن می‌باشند، که محققین علت آن را جستجوی بیشتر اقدامات حمایتی از سوی دانشجویان مسن‌تر و تجربیات و انگیزه بیشتر آنان برای ارتقای شغلی ذکر کرده‌اند (۱۸،۱۹،۲۳).

تحقیق نشان داد معدل دیپلم کمتر از ۱۵/۶ خطر وقوع تأخیر در فارغ التحصیلی را ۲/۳۳ برابر افزایش می‌دهد. این یافته مؤید نتایج بسیاری از مطالعات پیشین می‌باشد (۱۰،۲۴). تمنایی و همکاران علت عدم پیشرفت تحصیلی را در دانشجویانی که از پیشینه تحصیلی ضعیف برخوردارند، عدم آشنایی با مهارت‌های مطالعه ذکر کرده‌اند و در این راستا به ضرورت آموزش این‌گونه مهارت‌ها به‌خصوص برای دانشجویان جدیدالورود تأکید نموده‌اند (۱).

نتایج این مطالعه همانند برخی مطالعات قبلی (۹،۱۱)، بیانگر عدم تأثیر معنی‌دار جنسیت بر وقوع افت تحصیلی بود. در حالی که بسیاری از بررسی‌ها نشان دهنده بیشتر بودن موارد افت تحصیلی در دانشجویان پسر می‌باشند (۶،۲۵،۲۹)؛ در پژوهش‌های داخلی، مسائلی مثل توجه به پایگاه اقتصادی اجتماعی، نگرانی درباره بیکاری و اشتغال پس از تحصیل، از جمله عوامل عمده مسبب ضعف در عملکرد تحصیلی در جنس مذکر ذکر شده‌اند (۱).

در مطالعه فعلی، بومی نبودن از عوامل خطر بروز تکرار درس معرفی شد. این یافته با یافته‌های برخی از مطالعات مشابه هماهنگ است (۱،۲۶،۲۷)؛ شرایط خوابگاه‌های دانشجویی، دوری از خانواده و مشکلات ناشی از آن در آسیب‌شناسی این مؤلفه باید مدنظر قرار گیرد.

واحدهای درسی، ۷- انجام مطالعات تجربی در زمینه پیشگیری از افت تحصیلی

سیاسگزاری

پژوهشگران از معاونت محترم آموزشی دانشگاه علوم پزشکی کاشان و کلیه کارشناسانی که در جمع‌آوری اطلاعات همکاری داشتند قدردانی به عمل می‌آورند.

ضروری است. بر این اساس موارد زیر پیشنهاد می‌گردد: ۱- منظور نمودن معدل دیپلم به عنوان یک ملاک مهم در پذیرش دانشجوی پزشکی، ۲- بومی‌گزینی، ۳- تدوین برنامه‌های آموزشی و برگزاری کلاس‌های تقویتی به منظور ارتقای سطح معلومات دانشجویان سهمیه، ۴- فراهم نمودن تسهیلات آموزشی و زیستی و رفاهی مناسب برای دانشجویان، به‌ویژه دانشجویان متأهل، ۵- پیگیری منظم و مداوم مسائل و مشکلات دانشجویان از سوی اساتید راهنما و دفاتر مشاوره دانشجویی، ۶- منظور نمودن آموزش مهارت‌های مطالعه در

References

1. Tamannaiefar MR, Niazi M, Amini M. [Comparative survey of the influencing factors on educational drop-out in probative and successful students]. Daneshvar Raftar 2007; 14 (24): 39-52. [In Persian]
2. Motlagh ME, Elhampour H, Shakurnia A. [Factors affecting students' academic failure in Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences in 2005]. IJME 2008; 8 (1): 91-9. [In Persian]
3. Raoufi M, Sadaghat K, Hanae J, Khodadadi Kh, Nazari M, Pouzesh Sh, et al. [Effective familial-individual factors on drop out of the students of Tabriz University of Medical Sciences in Academic year 2005-2006]. Medical Journal of Tabriz University of Medical Sciences and Health Services 2008; 29 (4): 113-15. [In Persian]
4. Meilman PW, Pattis JA, Kraus-Zeilmann D. Suicide attempts and threats on one college campus: Policy and practice. J Am Coll Health 1994; 42 (4): 147-54.
5. Mojtahedi Z. [Relationship between the present method of the student admission and success in University]. Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education 1994; 2 (1): 123-45. [In Persian]
6. Hazavehei MM, Fathei Y, Shamshirei M. [Study on the causes of students' academic probation in Hamadan University of Medical Sciences, 2001-2002]. SDME 2006; 3 (1): 33-42. [In Persian]
7. Edalatkhah H, Jahangiri S, Khanbabazadeh M, Amani F, Hashimilir M. [The educational situation of graduates in Ardabil University of Medical Sciences]. IJME 2005; 5 (2): 193-5. [In Persian]
8. Moniri R, Ghalebatarash H, Mussavi GA. [The reasons of educational failure among paramedical students in Kashan University of Medical Sciences]. IJME 2006; 1 (6): 116-20. [In Persian]
9. Alikhani Sh, Markazi Moghaddam N, Zand Begle M. [Evaluation of influencing factors of educational decline of nursing students of Army University of Medical Sciences 2001-2004]. Journal of Army University of Medical Sciences 2006; 4 (2(14)): 819-24. [In Persian]
10. Meshkani Z. High school achievement as a predictor for university performance. Journal of Medical Education 2004; 5 (1): 11-2.
11. Fearing AD. Predictors of academic performance for minority baccalaureate nursing students. Dissertation. Illinois: Illinois State University; 1995.
12. Ofori R, Charlton JP. A path model of factors influencing the academic performance of nursing students. J Adv Nurs 2002; 38 (5): 507-15.
13. Dehbozorgi GR, Mooseli HA. [A survey on dropout risk factors among medical students' Shiraz University of Medical Sciences, 1999]. Journal of Babol University of Medical Sciences 2003; 5 (2(Suppl)): 74-8. [In Persian]

14. Lazin R, Neumann L. Student characteristics as predictors of drop-out from medical school. *Med Educ* 1991; 25 (5): 396-404.
15. Arulampalam W, Naylor R, Smith J. Factors affecting the probability of first year medical student dropout in the UK. *Med Educ* 2004; 38 (5): 492-503.
16. Yekta Talab Sh, Najafeepoure S. [Prevalence of depression and its relationship with academic drop-out in Jahrom University of Medical Sciences]. *Research in Medical Sciences* 2003; (Suppl 10): 92-3. [In Persian]
17. McCarey M, Barr T, Rattray J. Predictors of academic performance in a cohort of pre-registration nursing students. *Nurse Educ Today* 2007; 27 (4): 357-64.
18. Radke KJ, Rideout K. Factors related to academic performance of nursing students in a graduate physiology course. *J of the New York State Nurse Association* [serial on line] 2000 Spr-Sum; 31(1). Available from: URL: <http://www.nysna.org/publications/journal/journal.htm>.
19. Kay-Lambkin F, Pearson SA, Rolfe I. The influence of admission variables on first year medical school performance. *Med Educ* 2002; 36 (2): 154-9.
20. James D, Chilvers C. Academic and non-academic predictors of success on the Nottingham undergraduate medical course 1970-1995. *Med-Educ* 2001; 35 (11): 1056-64.
21. Huerta CG. The relationship between life change events and academic achievement in registered nursing education students. [Dissertation]. Texas: Texas A& M University; 1990.
22. Schmid C, Abell P. Demographic risk factors, study patterns, end campus involvement as related to student success among Guilford technical community college students. *Com Coll Review* 2003; 31 (1): 1-16.
23. Walker K, Satterwhite T. Academic performance among African American and Caucasian college students: Is the family still important? *College student J.* [serial on line] 2002 Mar.[14 screens]. Available From: URL: http://findarticles.com/p/articles/mi_m0FCR/is_1_36/ai_85007775?tag=artBody;coll.
24. Parker GB. On our selection: Predictors of medical success. *Med J Aust* 1993; 158 (11): 747-51.
25. Yousefi Mashoof R, Saeedi Jam M. [Study in quality of education status of medical students in basic sciences courses Hamadan University of Medical Sciences 1989-94]. *Teb va Tazkiye* 2002; 45: 16-21. [In Persian]
26. Zahedi-asl M. [Effective factors on academic achievement in Shahed Medical University Students]. *Daneshvar* 1995; 3 (9-10): 41-52. [In Persian]
27. Ranjbar M, Mahmoudi M, Bozorgi M. [Survey of academic achievement in Alumni of Mazandaran University of Medical Sciences]. *IJME* 2005; (5(2(Suppl))): 47.[In Persian]
28. Rafie Zade F. [The reasons of academic drop-out in medical students of Kerman University of Medical Sciences 2003]. *SDME* 2007; (Supp): 222. [In Persian]
29. Tagharrobi Z, Fakharian E, Mirhoseini F, Rasoulinejad A, Akbari H, Ameli H. [Factors influencing probation in Graduated students of Kashan faculty of Nursing and Midwifery]. *IJME* 2009; 9(1):21-8.[In Persian]

Risk Factors of Course Retaking, Academic Probation and Graduation Delay in Graduate Students of Kashan University of Medical Sciences Medical School during 1986-2003

Esmail Fakharian^{1}, Zahra Tagharrobi², Fakhrosadat Mirhoseini³, Seyed Asghar Rasouli Nejad⁴, Hosein Akbari⁵, Hosein Ameli⁶*

1. *Ph.D. in Epidemiology, Assistant Professor of Epidemiology Dept., Tehran University of Medical Sciences, Iran*

2. *General Practitioner, Tehran University of Medical Sciences, Iran*

3. *Ph.D. in Epidemiology, Assistant Professor of Epidemiology Dept., Tehran University of Medical Sciences, Iran*

4. *Ph.D. in Health Service Planning, Associate Professor of Nursing Dept., Kashan University of Medical Sciences, Iran*

5. *Ph.D. Candidate in Statistics, Instructor of General Health Dept., Kashan University of Medical Sciences, Iran*

6. *M.Sc. in Governmental Management, Kashan University of Medical Sciences, Iran*

• **Received:** 29 August, 2009

• **Accepted:** 4 July, 2010

Background & Objective: Failure to pass academic courses and graduation delay are among important issues in educational systems. In regard to the importance of recognizing causes of academic failure, this study was designed to find risk factors of course failure, academic probation and graduation delay in medical graduates of Kashan University of Medical Sciences.

Methods: In this cross-sectional study, all graduates of Medical school in Kashan University of Medical Sciences from 1986 to 2003 (n=586) were selected through census sampling method. Demographic features, the incidence and state of retaking academic courses, academic probation, and graduation delay were recorded in a questionnaire. Then probable risk factors were determined by analyzing data through Chi-square and Fisher exact tests and logistic regression.

Results: Academic probation was seen in 32 ones (5.1%) and it had the highest prevalence in the first two semesters. Course retaking and graduation delay had respectively occurred in 98 (16.72%) and 189 subjects (32.3%). Biochemistry and Professional English were the most frequent retaken courses. The most important risk factors of academic failure were found to be interuniversity transfers, following quota system in student admission, non-domestic admission, being married and having low high school Diploma grade point average.

Conclusion: Considering the important role of demographic features, educational background and admission criteria in academic standing, modifying admission requirements as well as identifying and supporting at risk students are highly suggested.

Key words: Academic Failure, Medical student, Kashan.

*Correspondence: Health Management Dept., Nursing and Midwifery School, Kashan University of Medical Sciences, Iran.

• **Tel:**0361-5550021

• **Fax:**0361-5556633

• **Email:**tagharrobi_z@yahoo.com